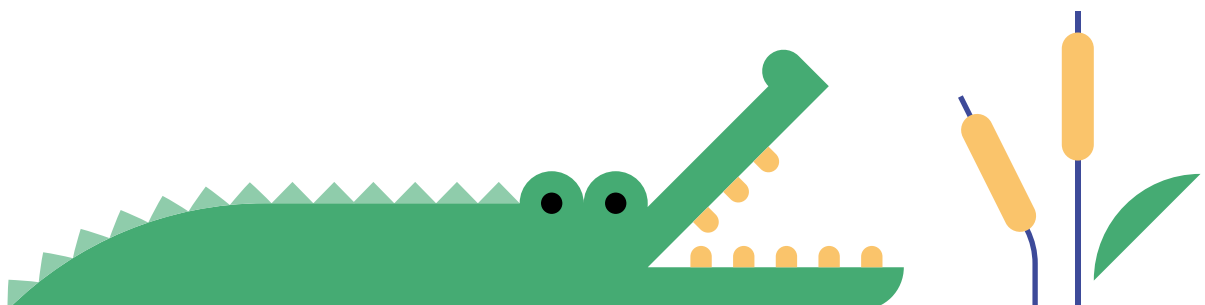

noah

NOAH KINDEROPVANG
MELDCODE

Voorwoord

Deze meldcode is gebaseerd op de basis meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, ontwikkelt voor Noah Kinderopvang.

Inleiding

Sinds 1 juli 2013 zijn professionals verplicht de meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. Het verplichte gebruik van een meldcode staat in de wet beschreven en geldt o.a. voor de sector kinderopvang, waar Noah Kinderopvang onder valt.

De houder van een kindcentrum stelt voor het personeel een meldcode vast waarin stapsgewijs wordt aangegeven hoe met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt omgegaan. Deze meldcode draagt er redelijkerwijs aan bij dat er zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden.

Het doel van de meldcode is het tegengaan en voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het gaat erom dat er op tijd wordt gesignaleerd en dat er iets gedaan wordt met de signalen.

Het kunnen signaleren van kindermishandeling is een belangrijke competentie waarover iedere beroepskracht die met kinderen werkt dient te beschikken.

De meldcode geeft een stappenplan aan hoe te handelen wanneer er signalen zijn die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling. Elke stap wordt afzonderlijk toegelicht en is specifiek toegespitst op Noah Kinderopvang.

Vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld

Definitie Kindermishandeling

Kindermishandeling is elke vorm van bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Wet op jeugdzorg 2005).

Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs en het getuige zijn van huiselijk geweld.

Lichamelijke mishandeling

Er is sprake van lichamelijke mishandeling wanneer de verzorgers het kind verwonden. Voorbeelden: de verzorger slaat en schopt het kind, de verzorger brandt het kind met een sigaret, bijten, snijden, dwingen om schadelijke stoffen in te nemen, meisjesbesnijdenis en het Shaken Baby Syndroom.

Lichamelijke verwaarlozing

De verzorger is niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg t.a.v. de lichamelijke behoeften van een kind op een of meerdere gebieden: voeding, kleding, onderdak, bezoek aan arts en/tandarts, hygiëne.

Voorbeelden: de verzorger zorgt regelmatig niet voor eten voor de kinderen, het kind is vuil en heeft (langdurig en regelmatig) luizen, de verzorger zorgt niet voor een geschikte slaappleats voor het kind. Het kind komt altijd met vieze luiers en heeft ernstige luierrupties, het kind heeft medicijnen nodig, maar de verzorgers zorgen er niet voor dat het kind ze regelmatig krijgt, een kind wordt 's nachts vele uren alleen gelaten.

Emotionele mishandeling

Vrijwel alle vormen van kindermishandeling brengen negatieve emotionele/psychologische boodschappen over naar het kind.

Voorbeelden: de verzorger kleineert het kind vaak, er is sprake van partnergeweld, de verzorger geeft het kind de schuld van relatieproblemen, de verzorger staat geen vriendschap met leeftijdsgenootjes toe, het kind wordt achtergesteld bij andere kinderen uit het gezin, het kind wordt gepest, getreiterd, de verzorger houdt het kind vaak thuis om op jongere kinderen te passen; de verzorger is ervan op de hoogte dat het kind zich inlaat met illegale praktijken maar grijpt niet in; de verzorger verkoopt drugs in het bijzijn van het kind; het kind wordt ingeschakeld bij de verkoop van drugs.

Getuige zijn van huiselijk geweld

Kinderen die opgroeien in een gewelddadig gezin, voelen de spanning, horen de kreten, zien de verwondingen, willen tussenbeide springen en kunnen daardoor ernstige psychische schade oplopen. Die kinderen leven in constante angst.

Emotionele verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Het ontzeggen van warmte, aandacht, respect, contact, nooit eens knuffelen.

Seksueel misbruik

De verzorger heeft seksueel contact met het kind, probeert dit te hebben of laat het kind kijken naar, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de betrokken verzorger en/of uit geldelijk gewin.

Voorbeelden: de verzorger laat het kind pornografisch materiaal zien, de verzorger betreft het kind in wederzijdse masturbatie, de verzorger verkracht het kind.

Vrouwelijke genitale verminking

Er vindt een ingreep plaats aan de uitwendige geslachtsorganen, ook wel meisjesbesnijdenis genoemd.

Verdeling van verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheden directie, bestuur, manager, leidinggevende

- Opnemen van het protocol kindermishandeling in het kwaliteitsbeleid van de organisatie.
- Aanstellen van een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Deskundigheidsbevordering opnemen in scholingsbeleid.
- Regelmatig trainingen en andere vormen van scholing aanbieden aan groepsleidsters, zodat zij voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen om deskundig te kunnen handelen.
- Investeert in de opleiding van nieuw en zittend personeel.
- Informeren van ouders en medewerkers over dit beleid en dit beleid borgen in de organisatie.
- Zorgdragen voor voldoende deskundigheid bij medewerkers over signaleren en omgaan met (vermoedens van) kindermishandeling.
- De werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om meldcode te optimaliseren.
- Afspraken maken over hoe de medewerkers ondersteunt worden als ouders hen aanspreken op het gebruik van de meldcode.
- Afspraken maakt over de wijze waarop de verantwoordelijkheid wordt opgeschaald indien de signalering of verwijzing voor een kind stagneert.
- Investeren in een open aanspreekcultuur.
- Eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van het protocol.
- Eindverantwoordelijkheid dragen voor de implementatie en borging van de meldcode en SISA.

Verantwoordelijkheden aandachtsfunctionaris

- Verantwoordelijk voor de implementatie en borging van de meldcode in de organisatie.
- Herkennen van signaleren die kunnen wijzen op kindermishandeling.
- Functioneren als vraagbaak binnen de organisatie voor algemene informatie over (het protocol) kindermishandeling.
- Overleg plegen met de medewerker die zorg heeft over een kind.
- Kennis hebben van de handelwijze volgens het protocol van de meldcode.
- Vaststellen van taken van een ieder (wie doet wat wanneer).
- Zo nodig contact op nemen met het AMK (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) en/of politie voor advies of melding.
- De aansluiting van de meldcode op werkprocessen uitvoeren.
- Toezien op dossiervorming en verslaglegging.

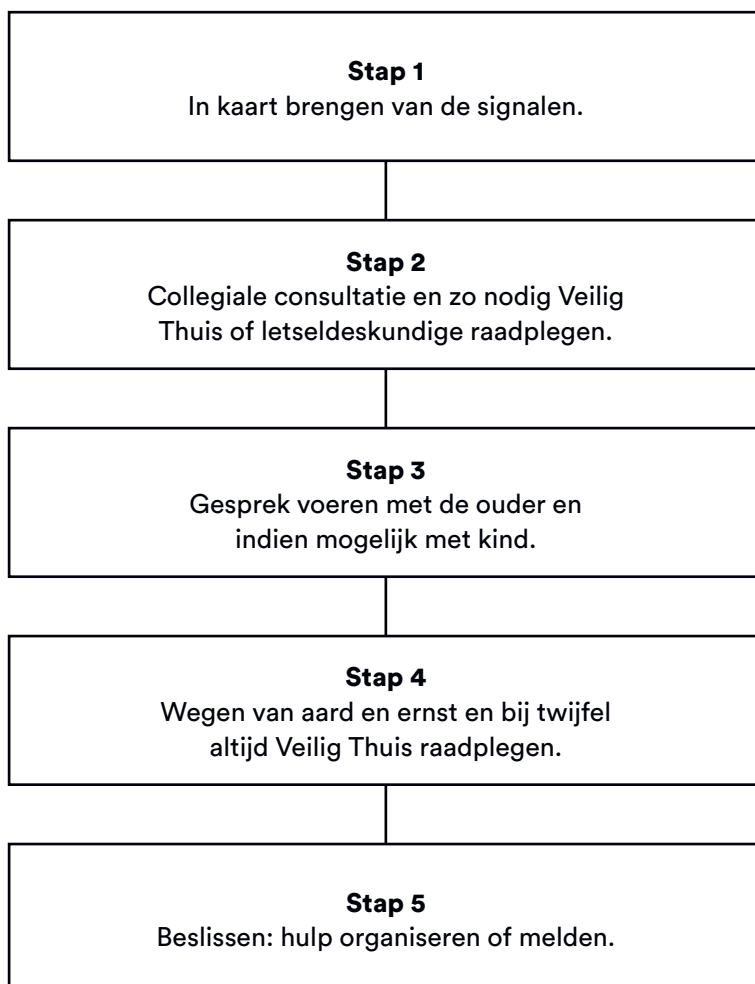
- Waken voor de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen.
- Toezien op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin.
- Toezien op verslaglegging.
- Afsluiten van het protocol.
- Evalueren van de genomen stappen met betrokkenen.
- Bijhouden van de sociale kaart.
- Periodiek bijstellen van het protocol.

Verantwoordelijkheden pedagogisch medewerker kindercentrum

- Herkennen van signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling.
- In kaart brengen van signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling.
- Alert zijn op signalen rondom kindermishandeling gepleegd door een pedagogisch medewerker waarbij ongewenste omgangsvormen opvallend zijn of door kinderen onderling.
- Kennis hebben van het instellingsbeleid (o.a. dit protocol).
- Kennis hebben van de sociale kaart.
- Overleg plegen met de leidinggevende bij zorg over een kind aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling.
- Uitvoeren van afspraken die zijn voortgekomen uit het overleg met de leidinggevende, zoals: observeren of een gesprek met de verzorger.
- Zorgen delen met ouders.
- Bespreken van de resultaten van deze ondernomen stappen met de leidinggevende.
- De privacy van het kind en/of verzorger beschermen.
- Bijhouden van een kind dossier waarin de ondernomen stappen worden vastgelegd.

De directie, de aandachtsfunctionaris en de groepsleidsters zijn **niet** verantwoordelijk voor:

- Vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling.
- Verlenen van professionele hulp aan ouders of kinderen (begeleiding, therapie).

Toelichting op de 5 stappen: bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van de signalen

Bij vermoedens van kindermishandeling brengt de beroepskracht de signalen in kaart door deze feitelijk te noteren; wat zie je? Wat hoor je? Laat hierbij subjectieve gevoelens en ideeën weg.

Bij het signaleren kan gebruik gemaakt worden van de signaleringslijst (bijlage 1). En de signaleringskaart van de GGD-Rotterdam Rijnmond (zie website www.ggdrotterdamrijnmond.nl).

Plan een afspraak in met je collega groepsleidster(s) om de signalen met hen te bespreken. Wellicht kunnen zij helpen met het aanvullen van de signalen.

Het is gebruikelijk om in deze fase in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten, tijdens 10 minuten gesprekken of op een ander gepland moment. Hierbij gaat het vooral om het benoemen van feitelijkheden en zaken die opvallen. Daarnaast is het van belang dat het kind in de groep geobserveerd wordt en ook de interactie tussen ouder en kind tijdens contactmomenten.

Alle signalen dienen te worden verzameld en goed te worden gerapporteerd waardoor het duidelijker wordt welke zorgen er zijn en of deze gegrond zijn. Neem ook de signalen mee die de vermoedens van kindermishandeling ontkrachten. Leg ook de contacten over deze signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

De rapportages moeten in een kast met slot of digitaal met een wachtwoord worden bewaard. Dit vanwege privacygevoelige gegevens die worden verzameld.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen Veilig Thuis

Het bespreken van signalen van een vermoeden van kindermishandeling met collega's valt onder collegiale consultatie. De beroepskracht bespreekt de signalen met de aandachtsfunctionaris (de inhoud van deze functie wordt nader toegelicht) en de leidinggevende.

De volgende vragen kunnen hierbij aan bod komen:

1. Wat zijn de signalen? Denk aan: objectief zijn en feiten benoemen.
2. Waardoor is de zorg ontstaan?
3. Hoe vaak komen de signalen voor?
4. Veranderen de signalen?
5. Is het aantal signalen toegenomen?
6. Wordt de zorg met anderen gedeeld? Zo ja met wie?
7. Wat is de volgende stap?

Extern consult binnen de school is mogelijk met de schoolmaatschappelijk werker of de interne begeleider.

Indien er een zorg advies team betrokken is bij de groep waarin het kind zit, is het ook mogelijk om het kind binnen dit team te bespreken.

Buiten de school kan er een consult plaatsvinden met de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau of de GGD. En kan er gebruik worden gemaakt van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

Indien de aandachtsfunctionaris twijfel heeft over de veiligheid van het kind, kan advies worden gevraagd bij Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding. Dit is een taak voor de aandachtsfunctionaris. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat er zorgen zijn over de situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. Een deskundige op het gebied van letselduiding kan worden ingezet wanneer je letsel bij een kind signaleert waarbij een vermoeden van kindermishandeling speelt.

In deze stap wordt er ook gekeken naar wie het gesprek met de ouder gaat voeren. De voorkeur ligt hier bij de groepsleidster omdat door deze persoon de signalen zijn opgevangen. De aandachtsfunctionaris kan hierbij aansluiten om de groepsleidster te ondersteunen. Tevens voorziet de aandachtsfunctionaris de groepsleidster van tips en wordt het gesprek door deze persoon voor- en na besproken.

Stap 3: Gesprek met cliënt/betrokkene(n)

Het gesprek waarin de signalen met de ouders besproken worden, wordt voorbereid door de aandachtsfunctionaris en groepsleidster. Noteer vooraf wat je bespreekbaar wil maken. Tijdens deze voorbereiding kan ondersteuning gevraagd worden aan Veilig Thuis of Steunpunt Huiselijk Geweld. Zij kunnen anoniem geraadpleegd worden.

Het gesprek met de ouders wordt bij voorkeur ook gevoerd door de aandachtsfunctionaris en de groepsleidster. De groepsleidster staat namelijk het dichtst bij de ouder en heeft zeer waarschijnlijk het meeste gesignaleerd. De aandachtsfunctionaris ondersteunt de groepsleidster voor, tijdens en na het gesprek. En zorgt dat er voor dat er niet te veel wordt afgedwaald van het onderwerp van gesprek. In dit gesprek bespreken zij samen de signalen met de ouders. De volgende stappen kunnen hierbij worden gevolgd:

1. Leg de ouders het doel van het gesprek uit.
2. Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die gedaan zijn, geef daarbij geen waardeoordeel of eigen interpretaties.
3. Nodig de ouders uit om een reactie hierop te geven. Geef hen ruimte, maar probeer discussies te voorkomen.

4. Kom pas na deze reactie (indien nodig/mogelijk) met een interpretatie van wat er is gezien, gehoord en waargenomen. Probeer hierbij woorden als 'melden' en 'kindermishandeling' uit de weg te gaan en leg de nadruk op woorden als 'zorgen', 'helpen' en 'ondersteunen'.
5. Leg het gesprek vast en laat het ondertekenen door alle betrokkenen (ouders/leidster/aandachtsfunctionaris).

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door tijdens het gesprek ouders te informeren en informatie uit te wisselen, kunnen de zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden.

Vraag in het gesprek dan ook door naar kind gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt het kind zich thuis? Hoe reageren de ouders hierop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert het kind hierop? Hoe is de ontwikkeling van het kind tot nu toe verlopen? Wat vinden de ouders daarvan, Hoe ervaren de ouders de opvoeding en hun rol als ouders?

Als de ouders de zorgen herkennen, kan een begin worden gemaakt met het zoeken naar oplossingen en kansen. Als ouders niet te motiveren zijn en de zorgen blijven ontkennen, is het raadzaam Veilig Thuis om advies te vragen en een melding te overwegen.

Stap 4: Inschatten risico, aard en ernst van het geweld of de kindermishandeling

Na het gesprek met de ouders wordt het risico, de aard en de ernst gewogen door de groepsleidsters, de aandachtsfunctionaris en leidinggevende. Dit gebeurt op basis van de signalen, het (extern) ingewonnen advies en het gesprek met de ouders.

Voor de weging zijn de volgende factoren van belang:

1. De leeftijd van het kind.
2. De aard van het geweld.
3. De mate van afhankelijkheid.
4. De duur van het geweld.
5. De verwachting over de schade die wordt aangebracht.
6. De mate van isolement waarin het geweld zich afspeelt.

Er zijn echter geen vaste richtlijnen voor een weging, omdat elke situatie uniek is. Wanneer twijfel blijft bestaan over een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld, is het verplicht om het AMHK/Veilig Thuis te raadplegen. Zij kunnen helpen bij het uitvoeren van een risicotaxatie, wat kan helpen bepalen of het verstandig is zelf hulp te organiseren of een melding te doen.

Stap 5: Beslissen: hulp organiseren of melden (verantwoordelijkheid zelf houden of verantwoordelijkheid overdragen)

Na het wegen van het risico komen de groepsleidsters, de aandachtsfunctionaris en leidinggevende tot een besluit. Er wordt hulp voor de ouders georganiseerd of er wordt een melding gedaan bij het AMHK. Hierbij kan Veilig Thuis ondersteunen.

Hulp voor de ouders organiseren

Dit gebeurt wanneer er genoeg gronden zijn dat het kind en zijn gezin voldoende tegen het risico op kindermishandeling en huiselijk geweld beschermd kan worden. De volgende stappen zijn hierbij van belang:

1. Bespreek met de ouders de stappen voor verdere hulpverlening.
2. Organiseer de noodzakelijke hulp.
3. Volg de effecten van de hulp.
4. Doe alsnog een melding als er signalen zijn dat de kindermishandeling of het huiselijk geweld niet stopt of opnieuw begint.

Melden bij het AMHK

Wanneer het kind of de ouders niet genoeg tegen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld beschermd kan worden, wordt het vermoeden (er wordt nog steeds gesproken van een vermoeden zolang er geen onderzoek gedaan is) bij het AMHK gemeld. Sluit bij deze melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan dat de informatie die gemeld wordt ook van anderen afkomstig is.

Het AMHK stellen (indien zij het nodig achten) een onderzoek in, waarna er een uitspraak wordt gedaan of er inderdaad sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Het is van belang dat de melding vooraf met de ouders besproken wordt. Leg uit waarom er besloten is om een melding te doen en wat het doel daarvan is. Blijf in het gesprek bij de feiten en voorkom interpretaties of waardeoordelen. Vraag daarbij de ouders om een reactie. Als ouders het niet eens zijn met de melding, weeg deze bezwaren dan af tegen de noodzaak om het kind en de ouders te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling.

In uitzonderlijke gevallen kan er in overleg met de leidinggevende worden besloten het gesprek met een ouder niet te voeren. Dit gebeurt wanneer er sprake is van een dreiging van direct gevaar voor het kind, de groepsleidster en andere kinderen en ouders.

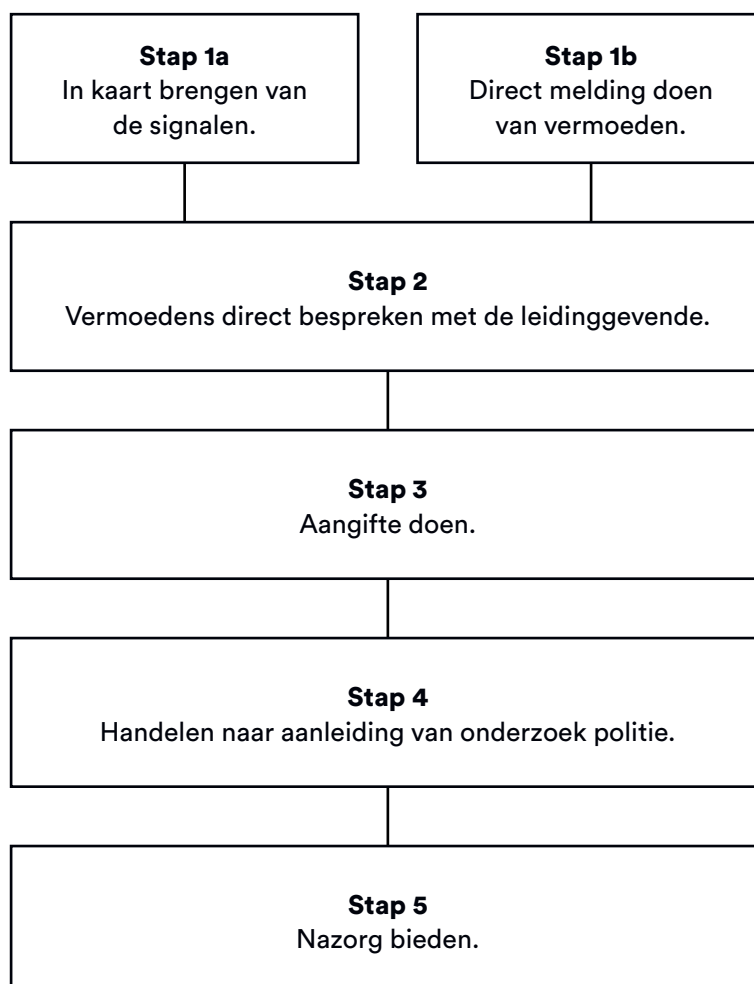
Tijdens al deze bovengenoemde stappen is het van belang om goed en duidelijk te rapporteren in het kinddossier, zodat de gekozen manier van handelen onderbouwd wordt.

Na het melden wordt er van de groepsleidster verwacht dat zij na het melden het kind blijft ondersteunen en beschermen. Hoe hier het beste vorm aan gegeven kan

worden, kan besproken worden met het AMHK. Het contact met het kind en de ouders onderhouden, blijft dus een belangrijk aandachtspunt. Het AMHK houdt degene die de melding heeft gedaan op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

Route bij mogelijk geweld- of zedendelict door een collega

Dit hoofdstuk geeft een instructie over hoe te handelen in geval van een mogelijk geweld- of zedendelict bij een kind door een collega. Het is van belang om in een zeer moeilijke situatie als deze, zorgvuldig met alle betrokkenen te kunnen blijven omgaan. De route bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega kan houvast bieden door het volgen van het onderstaande stappenplan.

Toelichting op de 5 stappen: bij vermoeden geweld- of zedendelict jegens een kind door een collega

Stap 1a: In kaart brengen van de signalen

Van de groepsleidster wordt verwacht dat zij in staat is om signalen te herkennen die zouden kunnen wijzen op kindermishandeling (een mogelijk geweld- of zedendelict). Dit geldt ook voor een vermoeden van kindermishandeling gepleegd door een collega binnen Noah Kinderopvang.

De groepsleidster signaleert, raadpleegt de signalenlijst en kijkt op welke signalen de vermoedens gebaseerd zijn. Vervolgens noteert de groepsleidster de signalen goed. De groepsleidster zal echter eerder ongewenste omgangsvormen van een collega naar een kind signaleren dan direct misbruik. Wanneer de vermoedelijke pleger wel op heterdaad betrapt wordt, is het van belang de peuters in veiligheid te brengen en direct de leidinggevende in te schakelen. En eventueel na overleg ook de politie.

Stap 1b: Direct melding doen van vermoeden

De groepsleidster dient altijd direct de leidinggevende op de hoogte te stellen van zijn twijfels en niet zelf een afweging te maken.

Stap 2: Vermoedens direct bespreken met vertrouwensinspecteur

De directie is verplicht om direct in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van Onderwijs. Samen gaan zij na of er sprake is van een reëel vermoeden. De vertrouwensinspecteur adviseert de leidinggevende over aangifte.

Stap 3: Aangifte doen

Als er een redelijk vermoeden is, moet er aangifte worden gedaan. Noah Kinderopvang heeft hierin een meldplicht. De kinderen worden dan direct afgeschermd van de vermoedelijke dader door deze op non-actief te stellen of te schorsen. De leidinggevende deelt dit mee aan alle betrokkenen. Het kan zijn dat de ouders pas worden ingelicht wanneer men zeker is van de schuld van de pleger.

De signalen worden vervolgens door de politie, nader onderzocht. Zij voeren gesprekken met alle betrokkenen. Melding maken van een mogelijk geweld- of zedendelict is niet hetzelfde als beschuldigen.

Stap 4: Handelen naar aanleiding van onderzoek politie

De directie van Noah Kinderopvang moet het onderzoek van de politie volgen. Zij mogen zelf geen stappen ondernemen die indruisen tegen de bewijslast van de politie.

Stap 5: Nazorg bieden

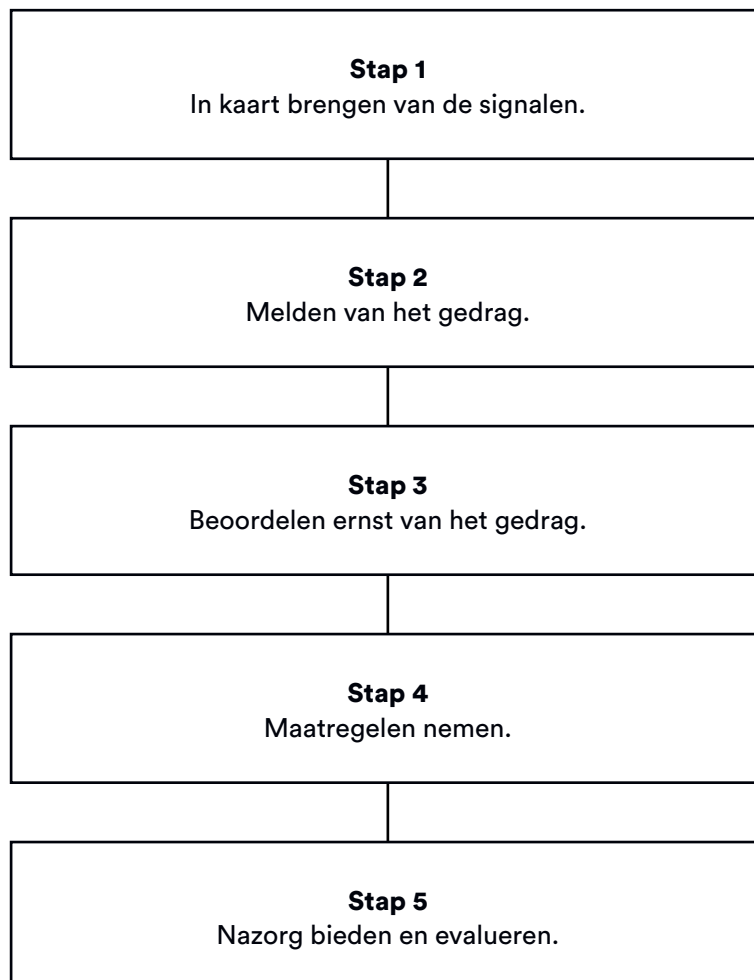
Het is belangrijk dat Noah Kinderopvang nazorg biedt aan alle betrokkenen. Dit kan geboden worden door middel van ouderavonden of het uitnodigen van deskundigen. Noah Kinderopvang kan zich hierin laten adviseren door de GGD.

Met de groepsleidsters kan apart gesproken worden over wat zij nodig hebben om het gebeurde te verwerken.

Als binnen een kinderopvangorganisatie een incident plaatsvindt, is de kans groot dat ook de media hiervan op de hoogte komt. Het is verstandig om van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe er wordt omgegaan met de pers.

Route bij signalen van seksueel overschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Dit hoofdstuk geeft een instructie over hoe te handelen wanneer groepsleidsters met seksueel overschrijdend gedrag tussen kinderen onderling geconfronteerd worden. De volgende stappen moeten hierbij gevolgd worden.

Toelichting op de 5 stappen: bij vermoeden geweld- of zedendelict jegens een kind door een collega

Stap 1: In kaart brengen van de signalen

Wanneer er signalen zijn dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, is het belangrijk dat deze signalen in kaart worden gebracht. Raadpleeg hierbij de signaleringslijst in de bijlage. Bespreek de signalen met collega's en de aandacht functionaris. Door met collega's te overleggen en van gedachten te wisselen, kan een signaal beter worden beoordeeld. Leg de signalen vast in het kinddossier.

Stap 2: Melden van het gedrag

Wanneer een groepsleidster signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, moet dit gemeld worden bij de leidinggevende. De groepsleidster brengt de ouders van de betrokken kinderen (zowel pleger als slachtoffer) op de hoogte worden. Hierbij is het van belang dat de groepsleidster goed rapporteert in het kinddossier.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

De ernst van het gedrag moet beoordeeld worden. Dit is een taak van de leidinggevende. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen:

1. **Licht seksueel overschrijdend gedrag:** hierbij wordt de situatie in het teamoverleg besproken en is externe hulp nog niet nodig. Het is nodig dat de groepsleidster dit gedrag begrenst, hierop reageert en het bespreekbaar maakt met de ouders.
2. **Matig seksueel overschrijdend gedrag:** Hierbij wordt het kind duidelijk een verbod opgelegd om dit gedrag te laten zien en ook uitgelegd waarom dit het geval is. De betrokken kinderen worden in de groep goed geobserveerd en ouders worden actief betrokken. De leidinggevende neemt contact op met het AMHK om zich te laten adviseren in deze casus.
3. **Ernstig seksueel overschrijdend gedrag:** er moeten maatregelen komen die garanderen dat het gedrag niet meer kan voorvallen. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden (lees stap 4).

Stap 4: Maatregelen nemen

Het AMHK wordt door de leidinggevende ingeschakeld voor het inwinnen van advies. Mogelijk wordt na aanleiding van dit gesprek een onderzoek gestart. Ook gaat de leidinggevende in gesprek met de ouders van zowel de pleger als het slachtoffer en wordt door leidinggevende ondersteuning voor hen geregeld. Hierbij moet de vraag aan ouders gesteld worden wat zij nodig hebben. Het kan zijn dat hierin de beslissen genomen moet worden om voor een kind de plaatsingsovereenkomst te beëindigen.

Stap 5: Handelen

De volgende handelingen zijn mogelijk na uitkomst van intern onderzoek:

1. Het kind blijft op de groep.
2. Het kind gaat naar een andere groep; andere locatie of andere kinderopvangorganisatie.
3. Het inzetten van hulp.
4. Melding bij het AMHK.

Signalen van kinderen die kunnen wijzen op mishandeling:

Lichamelijk

Signalen bij kinderen tot 12 jaar:

1. Onverklaarbare blauwe plekken, schaafwonden, kneuzingen of botbreuken.
2. Krab, bijt- of brandwonden.
3. Littekens.
4. Slechte verzorging in kleding, hygiëne en voeding.
5. Onvoldoende geneeskundige of tandheelkundige zorg.
6. Achterstand in ontwikkeling (motoriek, spraak, taal, emotioneel, cognitief).
7. Psychosomatische klachten (buikpijn, hoofdpijn, misselijk).
8. Vermoeidheid, lusteloosheid.
9. Genitale of anale verwondingen.
10. Jeuk of infectie bij vagina of anus.
11. Opvallend vermageren of dikker worden.
12. Recidiverende urineweginfecties of problemen bij het plassen.
13. Niet zindelijk (vanaf vier jaar) bij een verstandelijke beperking kan de zindelijkheid leeftijd afwijken.
14. Afwijkende groei of gewichtscurve.
15. Kind gedijt niet goed.
16. Kind komt steeds bij andere artsen of ziekenhuizen.
17. Houterige manier van bewegen (benen, bekken 'op slot').
18. Pijn bij lopen of zitten.
19. Seksueel overdraagbare aandoening.
20. Slaapproblemen; voeding-of eetproblemen.

Extra bij kinderen tot 4 jaar:

1. Lichaam stijf houden bij optillen.

Emoties en gedrag bij kinderen tot 12 jaar:

1. Extreem zenuwachtig, gespannen, angstig of boos.
2. Teruggetrokken gedrag.
3. In zichzelf gekeerd, depressief.
4. Passief, meegaand, apathisch, lusteloos.
5. Kind is bang voor de ouder.
6. Plotselinge verandering in gedrag.
7. Veel aandacht vragen op een vreemde manier.

8. Niet bij de leeftijd passende kennis, gedrag of omgang met seksualiteit.
9. Vastklampen of veel afstand houden.
10. Angst of schrikreacties bij onverwacht lichamelijk contact.
11. Zelfverwondend gedrag.
12. Overijverig.
13. Jong of ouwelijk gedrag.
14. Stelen, brandstichting, vandalisme.
15. Altijd waakzaam.
16. (Angst voor) zwangerschap.
17. Extreem verantwoordelijkheidsgevoel.
18. Niet spelen met andere kinderen (vanaf 3 jaar).
19. Afwijkend spel (ongebruikelijke thema's die kunnen wijzen op kindermishandeling).
20. Snel straf verwachten.
21. Gebruik van alcohol of drugs.
22. Agressieve reacties naar andere kinderen.
23. Geen interesse in speelgoed of spel.

Extra voor kinderen tot 4 jaar:

1. Angstig bij het verschonen.
2. Driftbuien.
3. Vertraagde spraak- taalontwikkeling.

Signalen bij het gezin:

1. Onveilige behuizing.
2. Onhygiënische leefruimte.
3. Sociaal geïsoleerd: gesloten gezin dan hulp vermijdt.
4. Kind gedraagt zich anders als ouder in de buurt zijn.
5. Gezin verhuisd vaak.
6. Gezin wisselt vaak van huisarts, specialist of ziekenhuis.
7. Relatieproblemen van ouders.
8. Lichamelijk of geestelijk straffen is normaal in het gezin.
9. Gezin kampt met diverse problemen.
10. Regelmatig wisselende samenstelling van gezin.
11. Sociaal economische problemen; werkloosheid, uitkering, migratie.
12. Veel ziekte in het gezin.
13. Geweld tussen gezinsleden.
14. Andere kinderen zijn uit huis geplaatst.
15. Gezin maakt onverzorgde, verwaarloosde indruk.

Signalen van ouders:

1. Ouder schreeuwt naar het kind of scheldt het kind uit.
2. Ouder troost het kind niet bij huilen.
3. Ouder reageert niet of nauwelijks op het kind.
4. Ouder komt afspraken niet na.
5. Ouder heeft irreële verwachting van het kind.
6. Ouder heeft zelf ervaring met geweld in het verleden.
7. Ouder staat er alleen voor en heeft weinig steun uit de omgeving.
8. Ouder weigert benodigde medische of geestelijke hulp voor het kind.
9. Ouder heeft psychiatrische psychische problemen.

10. Ouder gedraagt zich nog als kind.
11. Ouder heeft cognitieve beperkingen.
12. Ouder vertoont negatief en dwingend gedrag.
13. Ouder is voor een ander kind uit de ouderlijke macht ontzet.
14. Ouder belast kind met volwassenen zorgen of problemen.
15. Ouder heeft andere kinderen mishandeld, verwaarloosd of misbruikt.

Signalen bij kinderopvang:

1. Kind wordt regelmatig te laat opgehaald of gebracht.
2. Geen of weinig belangstelling van ouders voor belevenissen of ontwikkeling van het kind.
3. Afwijkend gedrag van het kind bij het halen en brengen door ouders.
4. Kind wil zich niet uitkleden voor het slapen.
5. Kind wil niet verschoond worden.
6. Knijpen, bijten, haren trekken bij andere kinderen.
7. Kind wordt onverzorgd gebracht (heel volle luier, ongewassen, hongerig).
8. Kind wordt onverwacht uitgeschreven zonder afscheid.

Sociale kaart

1. Aandachtsfunctionaris Noah Kinderopvang:
Jorien Desjardijn
2. Veilig Thuis: 0800 - 2000, zie ook de folder
3. Vertrouwensinspecteur: 0900 - 111 3 111
4. Steunpunt Huiselijk Geweld: 0900 - 126 26 26
5. Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)
0900 - 123 123 0